

rolec Francelin. Angleška ima 3 kardinale: Manning v Westminsteru, Cullen v Dublinu in Howard. Španija ima 3, Poljska, Belgija, Portugaljsko in Amerika imajo po enega. Italijanski oddelek je tedaj po številu najmočnejši, al ker so Italijanski kardinale najhujši protivniki Italiji, bo Italijanski vladi težko obveljalo, da se v primerljivi papeževe smrti voli nov papež po njeni volji, čeravno vladni zagovorniki trdijo, da so med kardinali Italijanskimi tudi taki, ki niso po vse protivni Italiji, namreč: Pecci, La Valletta, Franchi, Morichini, de Luca in še drugi.

* *Nova špekulacija.* V Bolgariji nakupujejo špekulanti, najbrže judje, čeljusti v vojski ubitih Turkov in Rusov, ki jih po 10 frankov (4 gold.) plačujejo in v zabojih, po 500 v en zaboj zloženih v Pariz pošiljajo, kjer jih po 15 frankov prodajajo. V Parizu vzamejo zobé iz čeljusti, sortirajo in potem zdravnikom prodajajo, ki ljudém namesti gnjilih in votlih take zdrave zobé stavijo.

* *Turških ordenov cela plôha* zopet pride iz Carigrada čez Magjare za Turčijo goreče. Dobi jih namreč 27 državnih poslancev, 66 meščanov, 28 študentov in 11 gospá.

* *Spominek nadvojvode Ivana*, Štajarski deželi z dušo in telesom udanega, bodo maja ali junaja meseca slovesno v Gradcu odkrili. „Tagespost“ pravi, da se bode s to slovesnostjo združila velika „deželna slovesnost“ na spomin, da je pred 600 leti na Moravskem polji Rudolf Habsburški premagal Českega kralja Otokarja in je vsled te zmage Štajarska prišla pod krono Avstrijsko.

Naši dopisi.

V Gorici 5. jan. — Umrta je pretekli teden tukaj v Gorici gospá Ivanka Pelikan-ova (rojena Baptistič-Rothenfeldska), vdova nekdanjega tukajšnjega gimnazijskega prefekta Jožefa Pelikana. V oporoki od 14. nov. 1866 je zapustila vse premoženje — municipiju, da bode izplačeval z obrestmi vsako leto enemu ali več dekletom primerno doto, in to najprej dekletom, ki so rajnci (prej po sestri potlej po možu) sorodne, če pa takih ni, hčeram popred mestnih, potlej deželnih in slednjič državnih uradnikov. Spada pa k zapuščini 1000 napoleonov mestni gosposki posojenih in razna posestva v Brdih, katerih vrednost znaša neki okoli 20.000 gold. Otrók ranjca ni zapustila; edina hči ji je umrla pred več leti. Na te hčere smrtni dan (20. dec.) se bodo vsako leto dote delile. — Listkov, s katerimi je navada oprostiti se novoletnih vizit in voščil (s tem namreč, da se plača po 50 kr. za uboge), bilo je izdanih za 336 gl. in 50 kr. — Mnogi gospodje so podarili za Božične praznike ali za novo leto znamenite dari za uboge ali ubožne zavode, in sicer brez hrupa in brez zabav. Tako n. pr. je dal gosp. Henr. Ritter 50 gold., grof Chambord tudi 50 gold. za ubožni zalog gimnazijski; g. vitez Tosi 50 gold. za ubožne družine po mestu; bar. Angiolina Ritter-ca je na novo oblekla in še drugače obdarila 50 dečkov in deklic. Drugi pa so hoteli za svojo „milošnjo“ plačilo imeti, to je, zabavati se v gledišči. Dne 26. decembra namreč je bila veselica za dobrotne zaloge mestne; došlo je 469 gold. Še drugi (trgovci) so podarili mestnemu zavodu za zanemarjene mladeniče jedilnih reči. — „L' Isonco“ je bil 3. dne tega meseca v prepoved dejan zavoljo ostrega sestavka proti Slovanom na Primorskem, prav za prav proti nekemu Vuličević-u (v

Trstu), ki je pretekli mesec izdal knjigo, v kateri dokazuje, da od Idrije (Judrio) do Kvarnera je slovenski svet. To je vsak pametni človek sicer že poprej vedel; a da se v italijanskem jeziku za „Italijane“ ta resnica poudarja in dokazuje — to je Vuličević-eva zasluga. Naš „Isonzo“ pa se ni od 48. leta sem nič navadil; on vidi Lahe celó — v Stari Gorici (proti izhodu iz Gorice), kaj pa še le v Ločniku ali ob Idriji!! — Jutre 6. t. m. bode naš državni poslanec gospod France grof Coronini razlagal svojo državno-zbornu politiko in opravičeval svoje obnašanje v Dunajski zbornici; o vnanji državni politiki pa ne bo govoril.

Iz Kranja na dan sv. 3 kraljev = „Konec delo hvali“. Po tem starem pregovoru smo tudi mi staro leto dobro končali. Predzadnji dan leta bila je v čitalnici naši na korist revnim učencem tukajšne gimnazije „beseda“, katere dohodek znašal je nad 160 gl. — Zraven petja bili ste na programu dve glediščini igri „Gariibaldi“ in „Gluh mora biti“. Naši dilentantje, ki se, kakor sem vže zadnjič poročal, prav domače čutijo „na deskah, ki svet pomenijo“, so se tudi to pot vrlo dobro obnesli. Ne rečem preveč, če trdim, da bi tudi čast delali vsakemu javnemu gledišču. In če temu še dostavim, da drugi pevci so v vseh točkah jako zadovoljili občinstvo in da je še posebno mešani zbor v zadnji točki „Cigansko življenje“ iznenadil vsacega tako, kakor smo občudovali veliko umetnost gosp. R. Laha iz Radovljice na citrah, boste povsem tem našli mojo kritiko o tej veselici opravičeno, da jo prištevam najboljšim „besedam“ čitalnice naše. Zbrala pa se je ta dan tudi lepa množica v čitalničnih prostorih, čemur priča je v blagi namen nabrana svota, ki se za naše mesto res velika imenovati sme. — Razen domačih mestjanov in družih odličnih gostov iz nasprotnega tabora videli smo med občinstvom tudi vnuke nepozabljivega slovenskega mecenarajncega barona Antona Coisa in več domoljubov iz okolice. Le gimnazijski vodja, ki se je — ne vemo iz katerih vzrokov — odtegnil dobrodelni „besedi“ prav njegovim učencem namenjeni, ostane nam uganjka, kakor marsikaj družega, kar se je za kulisami godilo na naši gimnaziji v preteklem šolskem letu. Ali nekateri res še zmirom mislijo, da v čitalnice zabajajo le veleizdajci in državi neprijazni ljudje?! Menda jim bo bodočnost kmalu po grdem sovraštvu do Slovanov potopljene možgane razvedrila.

Iz Ljubljane. — Veliko radost je narodnemu našemu svetu učinila novica, da so 3. dne t. m. Rusi Turkom vzeli velevažno Sofijo. Tako se ruši Turčija čedalje bolj, v tej meri pa rastejo intrige Angleške vlade. Zato časnik „Agence russe“ odkritosrečno pravi, da — ako Angleška vlada hoče zabraniti, da Rusi ne marširajo na Carigrad — naj Turčiji vzame iluzijo, da jo Anglija podpira; za tegadel stavi Turčija vse svoje nave v veliki Evropejski boj. In res je položaj sedanji zelo napet in negotovo je, kaj bližnja prihodnost prinese. Ni čuda tedaj, da odgovora, ki sta jih Nemški cesar Viljem in pa kralj Italijanski Viktor Emanuel dala na častitke novega leta, povdarjata nevarni prihodnji čas. Cesar Nemški je rekel, da ne vé, kaj se pripravlja za novo leto, — kralj Italijanski pa je sedanji politiški položaj imenoval položaj poln nevarnosti. — To so zelo nemirne perspektive.

— (Občni zbor hranilnice Kranjske) je predvečranjem pritrdil predlogu hranilničnega vodstva, da se hiša hranilnice na sejmskem trgu državi prodá za 120.000 gold.; — le 6 družbenikov je glasovalo zoper ta predlog, nad 20 pa mu pritrdilo. Sklenjeno je dalje bilo, da hranilnica sme mestno (nekdaj Novakovo) hišo za 25.000 gold. kupiti, jo podreti in novo poslopje zi-

dati za hranilnične pisarne. Ker ima po mestni postavi še deželni zbor privoliti v to, da mesto prodá svojo hišo, se bode podiranje in zidanje začelo spomladi, ko deželni zbor v prodajo imenovane mestne hiše dovoli. Hranilnica s svojimi pisarnicami ostane vsakako še do konca oktobra leta 1880. tam, kjer je zdaj.

— (Iz poslednje seje deželnega odbora.) Gosp. Ad. Obrezi, posestniku v Cerknici, se pošlje zahvalno pismo za deželnemu muzeju darovanih, v gozdu blizu Cerknice iz Tržišča izkopanih različnih bronastih starin. — Posvetovalo in sklenilo se je o predlogah in poročilih za prihodnji deželni zbor, in da se razpiše natečaj zarad oddaje deželnega gledališča za nemške gledališčne predstave leta 1878/9. — Občini Novomeški se je dovolilo pobiranje 25% občinske priklade na direktne davke za 1878. l., — občini Kranjski pa pobiranje 20% občinske priklade na vžitino.

— (Pogled v deželno bolnišnico leta 1877.) V bolnišnici je bilo v oskrbi in sicer: na medicinskem oddelku (primarij dr. K. Bleiweis) 1462 bolnikov, na kirurški oddelku (primarij dr. Fux) 1036, na sifilitičnem 346, na oddelku kožnih bolezin (primarij dr. Pestotnik) 270, in na oddelku za ženske bolezni (primarij prof. Valenta) 58, tedaj skupaj na vseh teh oddelkih 3172 bolnikov, — v norišnici (primarij dr. K. Bleiweis) pa je bilo blaznih 224, — v porodnišnici (primarij prof. Valenta) je bilo 156 porodnic, — otrok pa 141, tedaj na tem oddelku skupaj 297. Po takem je v vseh skupaj v imenovanih dobredelnih napravah bilo lansko leto oskrbovanih 3693. — Ozdravilo se jih je na medicinskem oddelku 1110, umrlo 255, — na kirurški oddelku ozdravilo 856, umrlo 69, — na sifilitičnem ozdravilo 286, umrli 4, — na oddelku kožnih bolezin ozdravilo 224, umrlo 16, — na oddelku ženskih bolezni ozdravilo 56, umrla nobena, — skupaj se jih je tedaj ozdravilo na vseh teh oddelkih 2532, umrlo 344. V norišnici se jih je ozdravilo 87, umrlo 18, — iz porodišnice jih je izstopilo 144, umrla je ena, — otrok so matere seboj vzele 124, umrlo je otrok 13 (v tej številki je zapadenih 6 mrtvo rojenih). — Koncem leta 1877. je tedaj ostalo v bolnišnici 296 bolnih, v norišnici 119, v porodišnici 15, skupaj tedaj 430. — Najdencev pri rednicah na deželi je bilo v začetku lanskega leta 320, koncem leta pa jih je pretekli desetletnici izstopilo iz deželne oskrbe ali pa umrlo skupaj 82, tedaj je zdaj v deželni oskrbi še 238 najdencev.

Ker je skupno število vseh bolnikov l. 1876. znašalo 3457, skupno lanskega leta pa 3693, se tedaj kaže, da je lani bilo 236 bolnikov več. Revščina mora res velika biti, ako se pomisli, da zadnja leta pride vsako leto kakih 200 oseb več v bolnišnico.

— Prečastiti g. Simon Robič, bralcem „Novic“ po svojih zanimivih natoroznanskih spisih dobro znani rastlinoslovec in entomolog, ki je mnogim šolam že podaril lepih zbirk, je zopet c. k. deželnemu šolskemu svetu izročil v isti namen 85 vrst polžev. Imenovani šolski svet, ki je izročil to zbirko ljudski šoli v Krškem, se v „Laib. Zeit.“ gospodu Robiču javno zahvaljuje za veliko vredni dar.

— (Naša kat. rokodelska družba.) Med tem, ko se učeni in visokoumni gospodje po knjigah in časopisih posvetujejo in raznovrstno ukrepajo, kako bi se srednji ali delavski stan — povzdignil do višje sreče in zadovoljnosti, so drugi ne manj veljavni možje nastopili drugo — praktično pot. Ustanovili so rokodelske družbe, katere brez vsega hrupa lepo natihoma delajo za njihov blagodejni vspeh, za katerega večkrat nobeden drug ne ve, kakor oni spošteni mojstri in blagi

možje, ki so se v takih družbah učili pošteno živeti in si tako postavili temelj svoji sedanji sreči. Vendar pri nekaterih priložnostih se tudi delavnost in korist teh družeb tako očitno na zunanje pokaže, da jo vsak lahko vidi, kdor nalašč ni slep. Prepričali smo se tega v veliko zadovoljnost pri obeh „besedah“, kateri je po svoji stari navadi napravila naša kat. rokodelska družba v svoji dvorani: eno so zvrševali vrli rokodelski pomočniki na novega leta dan, drugo pa so napravili pridni rokodelski dečki na sv. treh kraljev dan. — „Novice“ so imele že premnogokrat ob taki priliki prijetno priložnost visoko ceniti manjše in više rokodelce kat. družbe. In tudi letos ne morejo drugače, kakor toplo pohvaliti obe „besedi“. — Pri prvi, na novega leta dan so bili nazoči tudi g. knezoškof in s primernim govorom razveselili družbo. Slišali smo v tej „besedi“ razne dnevu in osebstvu primerne deklemacije in pa lepo petje, katero marljivo vodi nunski katehet gosp. A. Keržič, poleg tega pa tudi prav mično in podučno igro: „Vernost, delavnost in veselost“. Škoda, da niso nazoči bili vsi tisti rokodelski pomočniki, ki se odtegujejo tej jako koristni družbi; — navedena igra bila bi marsikateremu oči odprla, da bi koj pristopil k družbi. — Prav gladko in nekako prirčno se je vršila tudi „beseda“ rokodelskih učencev 6. dne januarija, pri kateri je gosp. monsig. Jeran s svojim govorom 72 dečkom globoko v srce segel. Deklamovali so dečki kaj živahno, nekateri res z nepričakovanim in izvrstnim povdarkom. Gledé petja, ki je bilo veselo in národno po besedi in napevu, ter je lepo in gladko teklo, nam je častiti gospod P. Angelik pokazal tudi tukaj svojo občeznano spretnost in pridnost. Da! še celó vrlega goslarja imajo rokodelski dečki v svoji sredi. — Samo ob sebi pa se ume, da zraven gosp. učencov, ki se žrtvujejo tej hvalevredni družbi, gre še posebna hvala gosp. prof. Gnjezdi, predsedniku družbenemu, ki ga po vsej pravici moremo imenovati Vončino II. — Konečno še gospej Murnikovi, Šolmajerjevi, Šupevčevi in drugim dobrotnikom zahvala!

— Notarskih služeb na Kranjskem je kar na enkrat izpraznjenih 12, in sicer: v Idriji, Vipavi, Bistrici, Ložu, Senožečah, Trziču, v Kranjski gori, v Krškem, Velikih Laščah, Ratečah, Metliki in v Trebnem. Čas kompetencije 4 tedne.

— Požari se nekaj časa sem pogostoma nahajajo v našem mestu. K sreči je dosihmal le eden teh požarov segel iz dimnika v streho. Ker so deloma teh nesreč krivi nemarni dimnikarji, ki večidel po svojih fantih dadó dimnike ogledati pa ne ometati, kakor je potrebno, deloma pa krivi so tudi sami nečimurni hišni gospodarji, zato naj so take nesreče opomin, da vsak stori svojo dolžnost. — O pravem času zato je gospod Franjo Drenik, glavni agent Peštanske zavarovalnice, po hišah razposlal poziv, naj bi se ljudje zavarovali tudi svoje pohišje nesreče ognja. Ker se za 1000 glđ. zavarovanega pohišja na leto plača le 1 glđ, je pričakovati, da ne bode gosp. Drenikov poziv ostal brez vspeha.

— O ponarejeni pratiki z imenom „Slovenska pratika“ piše „Slov. Gosp.“ tako-le: „Ponarejena „Slov. pratika“ se prodaja; zunanja podoba je pravi pratiki, katero že od nekdanj izdaja Blaznikova tiskarna v Ljubljani, slična, le podobe sv. Jožefa nima cesarskemu koleku nasproti. Ta pratika ni zanesljiva, ker sejmome krivo nastavlja in še niti za imena naših okrajev prav ne vé; tudi ima eno prav grdo in popolnem lažljivo povest zoper sv. misijone itd. Kmetje, kupujte pratiko, ki ima sv. Jožefa na prvem listu!“

— Šolski časnik, pod naslovom „Slov. učitelj“, kateremu je vrednik bil gosp. Lapajne, je z novim letom

nehal izhajati. Pogoste konfiskacije — pravi „Slovenski Gosp.“ in tožbe so mu življenje zadušile. Ali pa nista tudi za učitelje majhnega naroda slovenskega dva šolska časnika preveč bila?

— (*Pobirki iz časnikov.*) Ljubljanski dopisnik „Neue fr. Presse“ svetu poroča, da imenovanje gosp. Volca za stolnega dekana narodnjakom ni po godu, češ, da kanonik Kramar bi jim bil iz srca vzet. Kaj vse pač iztaknejo naši nemčurji! Prečastiti gosp. kanonik Kramar še kompetiral ni za dekanat, kako so ga tedaj narodnjaki hoteli imeti za dekana?! Gospod kanonik Volc, od nekdanj narodnjak z dušo in telesom in še danes isti značajni mož, kar je leta 1847. bil, ko je Slovencem „stoletno pratiko“ spisal, je imel le enega konkurenta, pl. Premiersteina, ki pa, ker njegov kanonikat ni cesarski kanonikat, še „vestes nuptiales“ nima za to mesto. Da pa med njim in g. Volcem bi se narodnjaki ne za trenutek ne premišljevali, komu bi privoščili stolni dekanat, to pač dopisnik „Weltblatta“ že sam dobro vé. — „Vaterlandu“ se poroča govornica, da ima prof. Wiesthaler iz Ljubljane v Budejevici prestavljen biti! Ker nobena živa duša ne vé, kaj da je g. Wiesthaler pregrešil, ki je narodnemu natolcevanju celó s tem iz poti šel, da je odložil odborstvo strogo znanstvene „Matice“ in pa nedolžne „čitalnice“, ne more ona govornica družega pomena imeti nego namen — grde denunciacije. Ali ne bo pri nas nikoli mirú sistematičnega kovarstva naši ravnopravnosti sovražnih Turkov!

Prošnja.

Z Gorenjskega nam je došlo vprašanje: naj „Novice“ povedó, kako na Krasu, Vipavskem in Goriškem svinjsko mesó sušijo, ker ondi to znajo bolje kakor na Gorenškem. Lepo prosimo tedaj zvedence v imenovanih krajih, naj nam na kratko pa jasno za „Novice“ razodenejo, kako najbolje napravljati suho mesó. Obračamo se s to prošnjo še posebno na gospoda prof. Povšeta v Gorici. Ker pa se ravno zdaj največ prešičev kolje, prosimo hitrih poročil, da jih Gorenjci zvedó že v prihodnjem listu.

Vredništvo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Zbornica poslancev začne zopet svoje zborovanje jutri, to je, 10. dne t. m. Dnevni red obsega mnogo predmetov, med katerimi je postava zoper kugo, občna colna tarifa Avstrijsko-Ogerska, davke za petrolej in več družega.

— Nezadovoljnost s sedanjim političkim položajem se kaže tudi v oficijelnih in oficijoznih časnikih. Tako lamentira „Fremden-Blatt“, da še nimamo nove pogodbe med Avstrijo in Ogersko in da provizorij treh mesecev je medla podlaga obstanku Avstrijsko-Ogerske monarhije, ter da je težav še na kupe, ki delajo ovire novi pogodbi; na kratko rečeno: kamor pogledamo, nikjer se ne kaže očesu nič veselega. — Enako jeremijado poje „N. Fr. Presse“.

— Cesar in Magjari. Da so porotniki glasovitega časnikarja Verhovay-a, ki je bil tožen razžaljenja Nj. veličanstva, za nedolžnega spoznali, ni brez vtiska ostalo pri presvitem cesarju, ki je Ogrom toliko milostljiv. Kakor „Agramer Presse“ po zanesljivih poročilih vedeti hoče, ne bode cesar tako kmalu prišel v Buda-Pešt.

— Presvitla cesarica je z gospodom nadvojvodo, cesarjevičem Rudolfom, 31. dne p. m. došla v London.

Iz Hrvatskega. — Naša dežela se ne bode udeležila Pariške svetovne razstave, kajti Magjari so ji pri odmiri dotične denarne podpore stavili take pogoje, ki za našo deželo niso dostojni. Dotični odsek se je po takem razrešil.

Iz Prage. — O vredništvih Českich časnikov so nastopile važne premembe. Skrejšovski odstopi od vredništva časnika „Politik“ in bode vredoval po njem ustanovljeni časnik „Brousek“; Zeithammer, dozda vrednik „Pokroku“, bode vrednik „Politike“, vredništvo „Pokroka“ pa prevzame profesor Jeřabek.

Iz Moravskega. — Kako slab prerok je g. finančni minister, ko je tolažil državni zbor z besedami: „es wird schon besser werden“, kažejo nam žalostne dogodbe, da na kant prišle kmetije se prodajajo prav po nič. Po „Olmütz. Zeit.“ je uni dan neki jud hišo z vrtom v Lisaici, ki je bila sodniško cenjena na 1000 fl. kupil za 1 fl., — v Krumlovi pa je drug jud na 8000 gold. vrednosti sodniško cenjeno kmetijo kupil za 20 gold. — Kar se godi na Moravskem, se godi tudi po drugih deželah.

— Vladni časnik „Brünner Zeitung“ je 4. dne t. m. obhajal stoletnico svojega izhajanja.

Iz Buda-Pešta. — Ko se je minister Tisza vrnil iz Berolina in so mu poslanci liberalne stranke čestitali ob novem letu ter njegovi politiki veliko hvalo peli, jim je Tisza odgovoril, da on hoče vse storiti, da se začuva ustavna sloboda, katero bo branil tudi proti onim, ki jo hočejo v pogubo gnati s krivo rabo svobode, svoboda ne sme razuzdanost biti; potem deputaciji povdarja potrebo, da ga večina podpira o tem cilju, da se interesi Ogerski zložijo z interesi monarhije, ker le tako more monarhija nadvladati vnanje težave in obvarovam biti novih zaplet in od vojske. — Koliko veljave imajo te besede Ogerskega ministra za nas Avstrijance, to ne potrebuje nobenega komentara.

Iz Rusko-Turškega bojišča. — Sofijo so Rusi zasedli — to je danes najnovejša novica. Dne 3. t. m. so za l. 1434 prvokrat prišli zopet krščanski vojaki v to mesto in obhajala se je slovesna služba božja. Turki so se bili po kratkem boji umaknili, tako da je to za Ruse jako važno mesto stalo le 24 mož. V bitvi pri Taskiseni je bil vjet tudi Anglešk obrist Baker, ki je bil v Turški službi. Pridobivši to važno mesto se pomikajo Rusi zdaj nemudoma po cesti proti Filipopolju in do Drenopolja ne bodo menda nikjer vstavljani, ker edina še ne razdjana Turška armada Sulejmanova hiti braniti to mesto. — General Gurko je skazal se Hanibala II., ker je o zimskem času in pri nepopisljivih težavah s svojo armado šel čez Balkan. Vojaki so morali o zimskem času pota delati in stopinje v led sekati, kanone nositi, težje vleči po vrvih od drevesa do drevesa itd. — vse to ob vednem boji in najhujšem mrazu — sploh, ta prehod čez Balkan je tak, da mora vsak občudovat hrabrost in vstrpljivost Ruskich vojakov in spretnost njihovih vodij. — Turški armadi, ki se valí proti Drini, delajo Bosniški ustaši velike zadrege, ker jim ovirajo dovaževanje živeža iz Bosne.

☞ Današnjemu listu je priloženo vabilo na naročevanje „novih slik iz bojišča“, katere vsakemu priporočamo.